

en neringdoen buiten de stad, ondanks de hernieuwing in de jaren 1618 en 1642 „tot groot nadeel en praejudicie van de inwoonderen en burgeren deser stede” niet al te nauwgezet nageleefd, althans Burgemeesteren en Schepenen achtten het noodig op 7 Aug. 1645 ¹⁾ een nieuwe publicatie te arresteeren op het stuk van de neringe buyten de stadsvesten op 300 roeden van de stad. Na 1 November 1645 – de termijn was wèl krap – mocht niemand daar meer tappen, bakken of diergelijke nering uitoefenen, behalve dan in de vier stadsherbergen welke met consent van Burgemeesteren gehouden werden, te weten aan het Amsterdamsche buitenveer (Strooveer) aan de Delftsche, de Goudsche en de Oostpoort. ²⁾ Daaraan werd in 1650 toegevoegd een vijfde stadsherberg buiten de Coolsche of Binnenwegsche poort „de Nieuwe Nadorst”, gehouden in een nieuw gebouwd huis aan de noordzijde van den Binnenweg, wellicht ter vervanging van de reeds bestaande herberg „de Nadorst” daartegenover. Deze vermeerdering van het aantal officieele stadsherbergen moet gezien worden als een noodzakelijk kwaad, hing samen met den aanleg van verscheidene lanen aan deze zijde van de stad, waarvan anders allicht toeneming van het clandestien tappen en dus derving van accijns te duchten was.

Werd dus de vrijheid van handelen voor hen die buiten de poorten woonden, zij het binnen de stadsvrijheid, niet alleen in de middeleeuwen maar nog lang daarna, sterk beknot en was de feitelijke bescherming welke zij van de stad genoten, vrij denkbeeldig, aan de andere zijde konden zij vast rekenen op de aanwezigheid van enkele inrichtingen die, althans in de 15e en de 16e eeuw, in de omgeving van schier geen enkele stad van eenige beteekenis ontbraken: het Leproos- of Lazarushuis, ter huisvesting van de melaatschen, en het Aesvelt, waar de executie der ter dood veroordeelden plaats vond of ten minste hun stoffelijk overschot werd gedeponeed tot afschrik van anderen. ³⁾ Men vond die instituten meestal aan

1) Br. II blz. 377.

2) Vergelijk Dr. E. Wiersum, Rott. Jaarboekje 1915 blz. 61 v. en Dr. Moquette en Droogendijk, Rott. Straatnamen blz. 163.

3) Vergelijk Blok Holl. Stad III blz. 30.